

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklēsiastikē Istorya, Eklogai Apo Tōn Istoryōn
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoreetus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XII. Eusebii Caesariensis Episcopi epistola de fide Nicaeae exposita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

fuit, quis ex eo perspicere facile pot-
est Imperatoris magnificantiam. Sed
neq; istud silentio prætereundum pu-
to. Quidam juriis ac simultibus
dediti, nonnullos Episcoporum accu-
saverant, & accusationum libellos Im-
peratori obtulerant. Eos ille cùm an-
te restitutam concordiam accepisset,
in unum fasciculum colligavit, & an-
nulo suo obsignatos servari præcepit.
Postea verò cùm pacem inter Episco-
pos composuisset, prolatos in medium
libellos coram ipsis exsulit, jure juran-
do affirmsans, nihil eorum quæ scripta
essent, à se lectum fuisse. Nefas enim
esse ajebat, ut Sacerdotum delicta ad B
vulgi notitiam pervenirent, ne popu-
lus offendiculi occasionem inde arri-
piens, licentius ad flagitia prorumperet.
Istud quoq; adiecisse dicitur: Se si
Episcopum adulterium perpetrantem
oculis suis videret, illegitimum faci-
nus paludamento suo obiecturum es-
se, ne hujus facinoris spectaculum
ipsis spectatoribus noxiū esset. Cùm
igitur Episcopos hoc modo admo-
nuisset, & ejusmodi honore affec-
set; ut ad suum quisque gregem red-
irent, hortatus est. Ego vero Ari-
norū improbitatis causa, qui non
modo communes nostros Patres de-
spiciunt, sed etiam suos ipsorum ne-
gant, Eusebii Cæsariensis epistolam
quam ille scripsit de fide, huic operi in-
texere constitui, quippe quæ illorum
vesaniam manifeste convincat. Nam
cùm Ariani præcipuum honorem ei-
tribuant, tanquam idem cum ipsis sen-
tienti, iis tamen quæ ab illo scripta
sunt, palam contradicunt. Scripsit au-
tem eam epistolam ad quosdam Ari-
anæ opinionis sectatores, qui, ut opinia-
ti datur, prædicionis eum insimula-
bant. Verum verba ipsa consilium
Scriptoris certius aperiunt.

C A P. XII.

*Eusebii Cæsariensis Episcopi epistola, de fide
Nicæa expoſita.*

QUAE de fide Ecclesiastica in ma-
gno concilio Nicæa congregata tractata sunt, ea quidem veri-
sime est, jam vos aliunde didicisse, fra-
tres charissimi, cùm accuramat re-
rum gestarum narrationem fama plerumque soleat præcurtere. Verum
ne istiusmodi tumore res vobis aliter nuntietur quam se habet, necesi-
arium putavimus ad vos mittere,

D

Kεφ. 16.

*Ἐπιστολὴ Εὐσέβιος τῷ κατοχεῖας Ἐποκόπῳ, ἀφὶ τῆς ἐκκλησίας
ἐν ταῖς πατριαῖς ποιῶντος.*

TAΦΕΙ τῆς ἐκκλησίας πίστεως πρα-
μαλθεῖται καὶ τὴν μεγάλων σύνοδον
τὴν τὸν νικαῖα συνιεῖται, ἐκος μὲν ὑπάρχει
καὶ ἀλλοθεν μεματηνεῖται, τῆς φήμης προ-
τεόχου ὡντύας τὸν φειδεῖ τὰν τεπραγμένω
ἀκειεντόν. ἀλλ' ἡ μὲν τοιαύτης ἀκοή
τὰ τῆς αἰνῆταις ἐπεροιών μὲν παγύλην,

Ecclesiasticæ Historiæ Lib. I.

37

αναγκαῖς διεπειρώμενοι ταῦτα ὑπὸν, περὶ τοῦ μὴν τὸν ὑφῆ μὲν περιστάτους αὐτοῖς πίστεως γραφῶν ἐπέτατην διδόμενον, λιγὸν ταῦτα οὐδὲν εἰς φωνᾶς προσθήκας ἐπιβαλόντες ἐκδιδόνται. τὸ μὲν δὲ πάρα ἡμέρα γράμμα ἐπί παρθενικοῦ θεοφιλεῖται βασιλεῶς ἡμέρα ἀναγνωστην, διὰ τοῦτον καὶ δοξίμιος διπολιθεῖται, τοῦτον ἔχει τὸν τεσπόν. ἡ δὲ ἡμέρα εἰπεῖται πίστις κατὰ τὸ παρελθόντον καὶ σύγχρονον πρὸ ἡμέρων Ἀποκόπων, ἐν τῷ πρώτῳ κατηγόρῳ. καὶ ὅτε τὸ λεπτὸν ἐλαμβάνομεν, κατὰ τὸ δέποτε τῷ θείῳ γραφῶν μεμαθήκαμεν, καὶ ὡς ἐν ἀπάλιῳ περιεῖσθαι τὸν ἕντελον τῆς εἰποκοπῆς ἐπιστενομέρτετε, ἐδίδασκομεν, ἔτω καὶ μὲν τις δύοντες τὸν ἡμέραν πίστιν προσαναφερομένοις εἴτε ἄλλοι. Πιστῶς εἰς ἔνα θεόν, πάλιρα παντούρατοσε, τὸν τῷ απάλιῳ ὥρατῷ ἐκ τῶν αἱράτων ποιῶν, καὶ ἐν τῷ κύριον ἵστεντον γρυποῖς, τὸν δὲ θεόν, θεόν τοι θεόν, Φάσι τοι Φάσι, ζωλι τοι ζωτις, ιὔον μονογυνη, πειθότοκον πάσι τῆς κλίσεως, προπάντων τοῦ αἰώνων εἰς τὸ παλεργεγεγχυντομέριον, δι' ἐκ τοῦ ἐγένετο πάντα τὸν διατηλημέραν Κατηρίαν Καρκανίτα, τὸν διατρώποις πολιθυσταμένον, καὶ ταῦτα, καὶ ανασάντα τῇ τεττῃ ἡμέρᾳ, τὸν αἰώνα περὶ τὸν παλιρα καὶ πέζοντα πάλιν εἰς δοξην κεναι τῶντας καὶ νεκρές πισθομεν. Τοῖς εἰς τὸν πυράχνην πισθομαίον, καὶ τὸν αἰώνα, αἰώνας εἰς τὸν πυράχνην πισθομαίον, καθαὶ καὶ ὁ κύριος ἡμέρων διποσέλλων εἰς τὸν κέντημα σέντεντον μαθητας, εἶπε. πορευθέντες μαθητεύσαστε πάντα ταῦτην, βασιλίοντες αὐτοὺς εἰς τὸν οματόπαλερον, τοῦτο μὲν καὶ τὸ πνεύματος τοῖς ὀντοτοῖς παλεργεσι, τοῦτο μὲν καὶ τὸ πνεύματος τοῖς διαβεβαιώμενοι τοῖς εἰχούσι, τοῦτος φρονεῖν, τοῦτο πάλαι γε τοῖς εἰχούσι, τοῦτος πάστας αἴσιον. Ταῦτα δὲ παρδίας καὶ ψυχῆς πέφεροντεναι, τοῦτος μεν εἰσαγέτες, καὶ μηδενὶ τοῦ λέγοντος τοῦτον μαθητας, εἶπε. πορευθέντες μαθητεύσαστε πάντα ταῦτην, βασιλίοντες αὐτοὺς εἰς τὸν οματόπαλερον, τοῦτο μὲν καὶ τὸ πνεύματος τοῖς διαβεβαιώμενοι τοῖς εἰχούσι, τοῦτος φρονεῖν, τοῦτο πάλαι γε τοῖς εἰχούσι, τοῦτος πάστας αἴσιον. Ταῦτα δὲ παρδίας καὶ ψυχῆς πέφεροντεναι, τοῦτος μεν εἰσαγέτες, καὶ μηδενὶ τοῦ λέγοντος τοῦτον μαθητας, εἶπε. πορευθέντες μαθητεύσαστε πάντα ταῦτην, βασιλίοντες αὐτοὺς εἰς τὸν οματόπαλερον, τοῦτο μὲν καὶ τὸ πνεύματος τοῖς διαβεβαιώμενοι τοῖς εἰχούσι, τοῦτος φρονεῖν, τοῦτο πάλαι γε τοῖς εἰχούσι, τοῦτος πάστας αἴσιον. Ταῦτην δὲ πίστιν οὐδὲν μαθητας, οὐδὲν τοῦτος παρεληλυθότας χρέοντας τοῦτος εἰπεινομέρτε καὶ εἰκηνογομεν. Ταῦτην δὲ πίστιν οὐδὲν μαθητεύσας τῆς πίστεως, διέσις ταξιν ἀνιλογίας τόπῳ. αλλὰ διάτος τε πρωτῳ οὐδεοφιλέσατος ημέρων βασιλεύει,

A primum quidem eam fidei formulam quæ à nobis proposita est: deinde alteram, quam Episcopi quibusdam appendicibus ad nostram adjectis promulgarunt. Nostra igitur formula, quæ in conspectu Imperatoris Deo charissimi lecta, recte ac probe se habere omnibus visa est, sic habet. Fides à nobis exposita. Sicut ab antecessoribus nostris Episcopis accepimus, tunc cum primis fidei rudimentis instructi, & cum salutari lavacro in tñcti sumus: sicut ex scripturis Divinis didicimus, & quemadmodum ipsi tum in presbiterio, tum in Episcopali gradu constituti, B & credidimus & docuimus, ita nunc etiam credentes, fidem nostram vobis exponimus. Est autem hujusmodi. Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium omnium & invisibilium Creatorem, & in unum Dominum Iesum Christum, Dei Verbum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vita, Filium unigenitum, primogenitum omnis creature: ante omnia secula ex Deo Patre genitum; per quem omnia facta sunt: qui propter nostram salutem incarnatus est, & inter homines versatus: qui passus est & resurrexit C tercia die: ascendit ad Patrem, & iterum venturus est cum gloria, ut vivos judicer ac mortuos. Credimus etiam in unum Spiritum Sanctum. Horum unumquemque esse ac subsistere credentes: Patrem vere Patrem, Filium vere Filium, & Spiritum Sanctum vere Spiritum Sanctum: sicut & Dominus noster, cùm discipulos suos ad prædicandum mitteret, dixit: Ite ac docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. De quibus etiam affirmamus, nos ita tenere atque ita sentire, & olim ita tenuisse, & usque ad mortem ita retenturos, atque in hac fide constantes permanuros esse, omnem impiam hæresin anathemate damnantes. Hæc nos omnia sincere atque ex animo sensisse, ex quo nosmetipsi nosse potuimus, atque etiamnum sentire & loqui verisime, coram omnipotente Deo, & coram Domino nostro Iesu Christo testificamur, parati certissimis probationibus ostendere & vobis persuadere, nos præteritis etiam temporibus ita credidisse atque ita prædicasse. Cùm hæc à nobis fides esset exposita, nullus erat contradicendi locus. Sed & Imperator ipse noster Deo charissimus,

E iii

eam rectissime conceperam esse, primus A omnium testatus est, atque ita sentire se affirmavit, cunctosque hortatus est, ut ei assentirentur atque subscriberent, utq; in hanc doctrinam omnes conspi- tarent: una duntaxat voce, consubstan- tialis, adjecta. Quam quidem vocem ipse quoque interpretatus est, asserens non juxta corporis affectiones, consub- stantiale*m* dici, neque per divisionem aut sectionem quandam Filium ex Pa- tre sublistere. Fieri enim non posse, ut materiae expers, & intellectualis atque incorporeae natura, corpoream ullam affectionem admittat: sed Divinis arca- nisque rationibus id esse intelligendū. Ac lapicetissimus quidem & religiosissi- mus Imperator ita tum philosophatus est. Episcopi vero occasione vocis illi- us, consubstantialis, hujusmodi formu- lam conscripserunt. Fides in Concilio edita. Credimus in unum Deum Pa- trem omnipotentem, omnium visibili- um & invisibilium Creatorem. Et in unum Dominum Iesum Christum Fili- um Dei, genitum ex Patre unicum, hoc est, ex substantia Patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum: con- substancialē Patri, per quem omnia facta sunt, quæ in celo sunt & in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutē descendit, incarnatusq; & homo factus est, & passus. Qui resur- rexit tertia post die: ascendit ad celos, venturus est ut vivos judicet ac mortu- os. Et in Spiritum Sanctum. Eos au- tem qui dicunt. Fuit aliquando tem- pus cum non esset, & antequam gigne- retur non erat: vel quod de non extan- tibus factus est: aut qui ex altera sub- stantia vel essentia dicunt esse Filium Dei, aut conversioni mutationique obnoxium, anathematizans sancta Ca- tholica, & Apostolica Ecclesia. CumD hæc ab illis dictata esset fidei formula, id quod ab illis dictum erat, ex substantia Parris, & consubstantialis, non prætermisimus absque examine. Hinc igitur varia questiones ortæ sunt & responsiones: & quenam esset eo- rum verborum sententia, accurate ex- pendebatur. Ethas quidem voces, ex substantia, fassi sunt hoc significare; Filium quidem esse ex Patre, sed non tanquam partem ipsius Patris. Hunc sensum ut nos quoque amplectere- mur, æquum omnino videbatur, cum

ορθότατα ασείχνη αὐτὴν ἐμαρύσσοντες· τὰ τέ
καὶ ἑαυτὸν φρεγνὲν σωσα μολόγηται, καὶ ταῦτη
εὖ πάνιας συγκαλάνεται, οὐτογεγραφεῖ τε
τοῖς δόγμασι, καὶ συμφρεγνεῖ τέτοις αὐτοῖς
παρενθεῖται· ἐνὸς μόνη περιστεγεσφέντε
ρήματι· τε ὁμοσία, ὃ καὶ αὐτὸν ημινόυστε
λέγουν ὅτι μὴ τῷ Σωμάτῳ ταῖτη λέγοντο
ὅμοσία, εἰτε καὶ διαιρεσιν, εἰτε κατά τινα
διπολομήν εἰπατερες οὐτοσῖναι. μηδὲ γὰρ δύ-
ναται τὴν αὐλαν καρνοεράν καὶ ἀσώματον φύ-
σιν σωματικόν τι πάθει· οὐ φίσατε. θείοις ἐ^τ
καὶ διπορρότοις λόγοις περοσίνα τὰ τοιαῦτα
νοεῖν. καὶ οὐ μὴν Σοφῶτει· ήμέρη καὶ δισεβεῖσ-
ται· τοις διαιρεσίσταται διεφιλοσόφοι. οὐ
ἔπειρφαστος τῆς τε ὁμοσίας περοδήκοις, τὴν
δε τὴν γεωφίην τε ποιήκασιν. Ήσντι σωό-
δων τοσαγορδιανέστατοις. Πισθύμονεις ἐνα-
θεόν παλέρεα πανθεοφέροσα, πάνιν ὄρατητέ
καὶ δορέψαν ποιητήν. καὶ εἰς ἓνα κύεον ἵστην
χειρῶν τὸν μὲν τεθεῖ, γεννηθεῖται ἐπὶ τῇ πα-
τερες μονογενῆ, τελεστὴν ἐκ τῆς θείας τε παλέρε,
θεόντιθεῖ, καὶ φως ἐκ φωτὸς, θεόντιθεῖ
αληθινὸν, γεννηθεῖται ψποιηθεῖται, ὅμοσιον τῷ
πατερὶ δι' ἔτα τανταὶ ἐγένετο, τά τε οὐ ταῖς
ζειντοις ταῖς τηγητοῖς τὸν δι' ήματος εὖ διηρέ-
πτει καὶ διατηνήμελέραν σωτηρίαν κατελθόν-
τα, καὶ Σαρκωθεῖται, καὶ ζιανθρωπήσα-
ται ταντονταὶ κανανανταὶ τῇ τείτη ήμέρᾳ
ἀνελθόντας εὖ τὸν θρανόν, τεχόμενον κεῖναι
ζοῦτας νεκρός· οὐ εἴτο δίγονον πνεύμα. Ταῦτα
λέγοντας ὅτι τὸν πόδες ὅτε σοκῆν, καὶ τείνη
γεννηθεῖται σοκῆν, καὶ ὅτε εἴξοκόντων ἐγένετο, οὐ εἴξ
ἐτέρες οὐτοσιστεως ή τοσίας Φάσκοντας εἶναι,
τρεπτὸν ή αἷλοισθεντὸν μὲν τεθεῖ, αναθεμα-
τίζειν αἵλια καθολικὴν διποσολικὴν σκηνη-
σια. Καὶ δὴ ταῦτης τῆς γεαφῆς οὐδὲν
τοσαγορδιείστης, ὅπως εἴηντο· Λαυδίτις τοῦ ἐπιτρ
τοσίας τε παλέρες καὶ τὸ τῷ παλειόμοστον, οὐκ
αἰνεξέτασον αὐτοῖς καταλιμπάνομεν. ἐρωτή-
σθε τοιγαρέντος διποκεισθέστερον αἰνεκεντοῦ
ἔσασταιζετο· τοις διαινοίας τοῦ εἰ-
επιμήμων. καὶ δὴ τὸ ἐπὶ τῆς τοσίας, ἀμολόγη-
το περὸς αὐτῶν δηλωθεῖν εἴναι τε οὐκ μὴν τε πα-
τερες εἴναι· μὴν οὐ μέρος ὑπάρχειν τε παλέρες.
ταῦτη καὶ οὐδὲν καλῶς ἐχειν συγκαλά-
θεῖ τῇ διαινοίᾳ, τῇ δισεβεῖς διδασκαλίας

Ecclesiasticæ Historie Lib. I.

39

inpirata scriptura istis unquam usit A
vocibus: De non extantibus: &c. Fuit
aliquando tempus cum non esset: & a-
liis quae ibidem subjiciuntur, vistum est
nullatenus rationi consentaneum esse,
ut hæc vel dicerentur vel docerentur.
Pcoinde etiam huic recto ac salubri de-
creto consensimus, quippe qui nun-
quam ante hujusmodi vocibus uti
confuevissimus. Quin & istud, prius
quam gigneretur non erat, anathemate
damnare haud incongruum duximus,
eo quod apud omnes in confessio sit, il-
lum esse Filium Dei etiam ante corpo-
ralem nativitatem. Jam vero Imp. no-
ster Deo Charissimus ratiocinando ad-
stribuat, etiam secundum divinam i-
pius generationem illum esse ante o-
mnia lecula. Nam priusquam aetū gi-
ngeretur, potentia erat in Patre, inge-
nita quadam ratione: Cum Pater sem-
per sit pater, Rex item semper atque
Servator; Et omnia sit potentia, sem-
perque eodem modo ac similiter se ha-
beat. Hæc vobis necessario scribenda
esse duximus. Dilectissimi, ut vobis li-
quido demonstremus, quanto cum ju-
dicio, tum dubitatio, tum assensio no-
stra librata sit: & quod recte atque or-
dine, primum quidem ad extremam
usq; horam restitimus, quamdui non
nulla aliter quam oportuit scripta nos
offendebant: tandem vero ea quæ ni-
hil offensionis habebant, sine conten-
tione amplexi sumus, postquam nobis
verborum sententiam candide exami-
nantibus apparuit, ea prorsus cum illis
convenire que nos ipsi in fide primum
a nobis exposita confessi fueramus.

C A P. XIII.

*Confutatio Arianorum nostri temporis, ex
Scriptis Eusebii Cesariensis.*

VOCEM igitur, consubstantialis no-
vam non esse, nec à Patribus eo
tempore congregatis primum excogi-
tar, sed jam olim à majoribus transmis-
sum ad posteros, Eusebius aperte testa-
tor. Omnes vero qui tunc convenie-
rant, uno consensu fidem illic expositam
suscipisse, idem ille tum in eadem epi-
stola docet, tum in alio opere confir-
mat, in quo Constantini Magni vitam
& conversationem summis laudibus ex-
tollit. Sic autem ait: Hæc ille cum La-
tino sermone dixisset, quæ alius quispi-
am Græce interpretatus est, deinceps

ελεγχότων τούτην φλασφορίτων αἰχματών, ἐκτίνοιτε τέ
καπαρέας ἵπποντα συγκαμάτων.

D

OTIMIDI οὐ κακήν ή δύσμορσία πρέσ-
ρητις, εδέντο τῷ Στερναναῖ προ-
παλέρων δέδειρε θεῖσα, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκ προ-
γόνων εἰς ἔγροντες καταγομένην, Καφᾶς με-
μαζύρικεν οὐστέει. οὐτε γένεται παντες η τη-
νικῶντα συναθροιστέεις, συμφώνωστην ἐκ-
τελεῖσαν καλεδέξαντες πίσιν, καὶ μαζανόφη-
ντα πάλιν τὸν ἑτέρῳ συγκρίματι μαρτυρεῖ, δύ-
μεγάλης κωνσανίας τὴν πολιτείαν εὐφυλίας
βεραίρων λέπτη γέτως. Ο μὲν δῆλωτ' εἴπων ρω-
μαϊα Γλώσση, υφερμηνεύοντος ἑτέρων, παρεδίδε
τὸν

